

РЕЦЕНЗИЈА

рукописа Идентификација облика и интензитета асоцијалног понашања младих

Рукопис аутора др Јована Вукоје Идентификација облика и интензитета асоцијалног понашања младих представља самосталну студију о облицима и интензитету асоцијалног понашања младих и има несумњив значај. Значај се огледа у чињеници да је тренутно на нашим просторима девијантно понашање младих актуелан проблем, те да појаве девијантног и асоцијалног понашања младих, у последње вријеме, побуђује велико интересовање уже и шире јавности. С тим у вези се постављају питања узрока таквог понашања. Посебно се интерес јавности повећава када се појаве информације о различитим деструктивним и агресивним облицима понашања, када се у још израженијој форми постави питање метода рада с таквим лицима и питање методе сузбијања таквог понашања. Интересовање јавности се углавном усмјери на недостатак бриге у породици или на недовољно васпитно дјеловање у школи, заборављајући при том на дјеловање и других фактора.

У том контексту студија Идентификација облика и интензитета асоцијалног понашања младих представља важан извор сазнања, јер наглашава два битна аспекта асоцијалног понашања, наводећи да је сваки од њих, научно и практично гледано, једнако важан. Са једне стране је идентификовање социјалних фактора (породица, друштвена средина и школа) и психолошких карактеристика (особине личности, ставови) који се могу сматрати факторима који детерминишу асоцијално понашање, али и предикаторима криминогеног понашања младих. С друге стране је могућност превенције девијантног понашања, гдје добијени резултати истраживања могу послужити као основа за израду адекватног програма превенције криминогеног понашања ученика средње школе.

Важно је нагласити да је проблем проучавања и идентификовања облика и интензитета асоцијалног понашања младих, изузетно актуелан, посебно на нашим просторима, с обзиром на постратни период, те општу друштвену ситуацију у земљи, посебно у последње вријеме, када су сцене насиља и делинквенције било дјеце, било одраслих становника постале свакодневница. Стручњаци различитих профила (социјални радници, педагози, психолози, криминолози, социолози) су

ангажовани у различитим институцијама на проучавању појаве и узрока асоцијалног понашања дјеце и младих. Међутим, упркос напорима, нису идентификовани фактори који га узрокују и нису направљени адекватни програми превенције, јер је доказано да један фактор сам по себи не може бити узрочник криминогеног понашања младих, што значи да је такво понашање узроковано синдромом фактора који дјелују у друштву, школи, породици и личности преступника.

Аутор је понудио квалитетну и стручну обраду ове комплексне теме, што може бити од изузетне вриједности за цијело друштво, како са становишта идентификација социјалних и психолошких фактора који условљавају јављање асоцијалног понашања, тако и са становишта превенције што студију чини посебно актуелном и интересантном. Аутор систематично анализира повезаност социолошких и психолошких фактора са облицима и интензитетом асоцијалног понашања младих, посебно коментаришући радове који за предмет анализе имају шире и уже социјалне чиниоце, као на примјер, породичне односе, услове живота, припадност криминогеним или ризичним групама, кориштење слободног времена и друге. Тако експлицира радове који су уже за предмет имали утицај социолошких фактора на рано одавање асоцијалном понашању гдје констатује да „шира и ужа социјална средина на директаљн или индиректан начин, утичу на појаву и развој асоцијалног понашања“. У том смислу социјални статус, структура породице, односи у породици, вриједносни систем средине у којој живи и њему блиских особа, систем васпитања могу имати већег утицаја на асоцијално понашање. Међутим, с правом указује на то да је у савременој етиологији оспорена теза, која је дуго година била доминантна, да низак социо – економски статус појединца или породице, детерминише асоцијално понашање, наглашавајући да се у савременој литератури више говори о дјеловању „криминогених фактора“, а мање о „узроцима асоцијалног понашања“

Такође је систематично анализирао и истраживачке радове који уже за предмет истраживања имају особине личности различитих типова асоцијалног понашања. У том контексту оправдано констатује да је општа оријентација истраживача да испитује да ли код криминалаца постоји општа и трајна склоност ка асоцијалним облицима понашања, без обзира да ли нсе ради о кривичном, прекршајном или

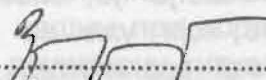
аморалном понашању. Осим тога кандидат јасно констатује да је у психолошким истраживањима раширена оријнтација да се испита и емпиријски провјери да ли су особе са манифестним асоцијалним понашањем психолошки другачије од особа са просоцијалним понашањем.

Овакав приступ етиологији асоцијалног понашања заснован је на сазнањима да је општи криминалитет и криминалитет специфичних облика испољавања, производ бројних, разноврсних и међусобно повезаних фактора који дјелују у динамичкој интеракцији, тј. синдрома фактора, који се међусобно појачавају или инхибирају зависно од општих услова и/или повода манифестовања таквих облика понашања.

На основу свега што је аутор изложио у рукопису Идентификација облика и интензитета асоцијалног понашања младих може се констатовати да је аутор обрадио друштвено актуелну, научно релевантну и недовољно истражену тему и да је то уконтинуирао у читак и једноставним стилем написан рукопис. Осим тога, образложење теоријско – методолошке концепције одабране теме, као и анализа резултата добијених емпиријским истраживањем показује да су у елаборацији тако сложене теме адекватно примјењене савремене теоријско – методолошке парадигме, те да је образложење природе и међусобне повезаности истраживаних варијабли прихватљиво и примјерено емпиријски дизајнираним истраживањима корелационог типа.

Сумирајући све анализирани параметре, сматрам да студија „Идентификација облика и интензитета асоцијалног понашања младих“ представља вриједно дјело и да је треба представити широј јавности. Зато Издавачу предлажем да је публикује.

Рецензент

.....
проф. др Драгољуб Крнета
Филозофски факултет, Пале